

**DIRECȚIA GENERALĂ EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚARE
PE TOT PARCURSUL VIEȚII**

**MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE**

Nr. 57107/26.09.2014

APROB.

SUBSECRETAR DE STAT,

Liliana Preoteasa

Către Inspectoratele Școlare Județene/Inspectoratul Școlar al municipiului București,

- În atenția inspectorului școlar general și a inspectorului școlar de specialitate pentru învățământul preșcolar -

Vă rugăm să distribuiți, în toate unitățile de învățământ preșcolar, *Setul de instrumente pentru stimularea, monitorizarea și aprecierea pregătirii pentru școală a copilului preșcolar*, pentru a fi utilizat în anul școlar 2014-2015 și, ulterior, să verificați modul în care aceste instrumente sunt aplicate, precum și efectele acestora asupra creșterii calității procesului de predare-învățare-evaluare în învățământul preșcolar.

**Director general,
Mihaela Tania Irimia**

**Director,
Eugen Stoica**

**Inspector general,
Viorica Preda**

SET DE INSTRUMENTE PENTRU STIMULAREA, MONITORIZAREA ȘI APRECIEREA PREGĂTIRII PENTRU ȘCOALĂ A COPIILOR PREȘCOLARI

Învățarea timpurie este fundamentul pentru învățarea de-a lungul întregii vieți și baza bunăstării individuale, sociale, economice, baza dezvoltării durabile. De aceea, învățarea timpurie trebuie să fie și motorul *bucuriei de a învăța* care, la rândul ei, conduce la construirea *comunităților orientate spre a învăța*, comunități care dobândesc capacitatea internă de a-și identifica și rezolva problemele și de a progresa, având ca scop calitatea vieții fiecărui individ, în toată complexitatea sa.

Activitatea educativă din grădiniță este complexă și solicită forme de monitorizare și evaluare variate, multiple, adaptate la particularitățile individuale și de vârstă ale preșcolarilor.

Fiecare copil este un unic, iar într-o grupă există „n” copii – unicat. De aceea, pentru fiecare este necesar să se folosească tehnicile și strategiile de comunicare și de lucru potrivite, astfel încât ei să beneficieze de sprijinul și stimularea corespunzătoare pentru dezvoltarea lor optimă.

Având în vedere faptul că în învățământul preșcolar principala formă de învățare este jocul, educatoarea nu trebuie să se limiteze la un număr restrâns de tehnici/metode de observare, monitorizare și evaluare a progresului copilului. În acest context, propunem utilizarea următoarelor metode: jocul liber, jocul dirijat, observația sistematică a copilului, conversația, analiza produselor activității, analiza procesului de integrare socială. Dintre acestea, un loc aparte îl ocupă jocul, observația și conversația.

Modalitățile alternative de evaluare, care valorizează copilul și evidențiază aspectele formative ale jocului și apreciază progresul înregistrat de copil sunt: discuțiile individuale cu copiii, autoevaluarea, aprecierile verbale, aprecierea rezultatelor prin laude, încurajări, ecusoane, medalii, jocurile evaluative, jocurile de rol, lucrările practice, „metoda consemnării pe un grafic a rezultatelor (cu simboluri), pe activități și preferințe, afișarea lucrărilor, serbările, activități în aer liber, vizite, excursii, activități în cadrul Programului „Să știi mai multe, să fii mai bun !”.

Totodată, trebuie să fim conștienți de faptul că progresul copilului trebuie în permanență monitorizat, comunicat și discutat cu familia acestuia. Implicarea părinților ca sursă de informații și evaluatori direcți se poate realiza prin activități comune (părinți – copii - educatoare), activități de consiliere, prin discuții informale, individuale, periodice sau zilnice, dacă este necesar, prin analiza portofoliului individual al copilului, prin analiza agendei de comunicare cu părinții, prin scrisori tematice, ș.a. Acest lucru ajută familia să știe care sunt obiectivele programului educațional corespunzător vârstei copilului lor, precum și ce înseamnă și care sunt domeniile de dezvoltare, care este stadiul de dezvoltare al propriului copil, ce este capabil să rezolve la un moment dat, în raport cu vârsta și cu stadiul anterior de dezvoltare etc.

În anul școlar 2013-2014, pornind de la o serie de studii, rapoarte, analize și comunicări ale Ministerului Educației Naționale (MEN) sau ale unor instituții/foruri europene/internaționale, cu rol determinant în educația copilului mic și în formarea profesională a cadrelor didactice, la recomandarea MEN, cadrele didactice din învățământul preșcolar au utilizat o serie de instrumente care au urmărit stimularea învățării timpurii și, implicit, a bucuriei de a învăța la copiii preșcolari (*Fișa de reflecție* și *Fișa de evaluare a copilului preșcolar* - pe cele două niveluri de vârstă: 3-5 ani și 5-6 ani).

Având în vedere faptul că instrumentele respective au fost discutate în cadrul activităților metodice și, în acest context, a fost analizată informația primită ca feed-back prin inspectoratele școlare județene/Inspectoratul Școlar al Municipiului București, în anul școlar 2014-2015 aducem în atenția cadrelor didactice din învățământul preșcolar **Setul de instrumente pentru stimularea, monitorizarea și aprecierea pregătirii pentru școală a copilului preșcolar**, alcătuit din:

1. *Fișa de reflecție* – Anexa 1

Fișa va fi lecturată cât mai des de către cadrele didactice, cu scopul de a face din practicile respective puncte de discuție și de reflecție pentru dezvoltarea profesională.

2. *Fișa de observare a activității* – Anexa 2a și Anexa 2b

Fișa de observare a activității, cuprinsă în Anexa 2a, va fi utilizată de către directorii unităților de învățământ preșcolar sau de către responsabilii comisiei metodice din cadrul unităților de învățământ preșcolar cu scopul înregistrării progresului pe care cadrele didactice îl fac, ca urmare a utilizării *Fișei de reflecție*, în ceea ce privește îmbunătățirea practicilor la grupă.

Fișa de observare a activității, cuprinsă în Anexa 2b, va fi utilizată, cu același scop ca și precedenta, de către inspectorii școlari de specialitate, cu mențiunea că aceasta nu înlocuiește nici una dintre fișele de observare a activității promovate de MEN și utilizate în cadrul inspecțiilor speciale sau de specialitate, care se finalizează cu acordarea de calificative.

3. *Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului înainte de înscrierea în clasa pregătitoare* – Anexa 3.

Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului înainte de înscrierea în clasa pregătitoare, va fi utilizată de cadrul didactic, pentru fiecare copil în parte, respectând următoarele cerințe:

- se notează în casete data (zi, lună, an) la care a fost observat nivelul atins de copil vis-à-vis de un reper dat;
- prima notare se va face cu culoarea roșie, la intrarea copilului în grădiniță, în perioada stabilită pentru evaluarea inițială a copiilor;
- ultima notare se va face cu culoarea albastră, la plecarea copilului din grădiniță (către următoarea etapă, școala), în perioada stabilită pentru evaluarea finală/sumativă a copiilor, la sfârșit de ciclu;
- între prima și ultima notare, cu o altă culoare decât cele două menționate, educatoarea va face înregistrări ale progresului copilului, în acord cu ceea ce observă și notează în *Caietul de observații*.

FIȘA DE REFECȚIE
(interacțiuni)

I. INTERACȚIUNEA EDUCATOARE – COPIL

- I.1. Am reușit să interacționez cu fiecare copil în parte, pe toată durata programului zilei.
- I.2. Am reușit să ofer, fiecărui copil în parte, sprijin pentru dezvoltare personală, respectând ritmul de învățare al acestuia.
- I.3. Am reușit să apreciez progresul înregistrat de fiecare copil din grupă și să-l fac cunoscut și celorlalți copii, pe durata programului zilnic.
- I.4. Am reușit să ofer, fiecărui copil în parte, posibilitatea de a face alegeri și de a-și explica motivul/motivurile care au determinat alegerea făcută.
- I.5. Am reușit să sprijin fiecare copil în parte, pentru a-și exprima părerea cu privire la o activitate/lucrare personală sau a altui coleg.
- I.6. Am reușit să ascult, fiecare copil în parte, atunci când acesta și-a manifestat dorința de a comunica cu mine, arătându-i că mă interesează ceea ce îmi spune și oferindu-i feed-back imediat.
- I.7. Am reușit să sprijin, fiecare copil în parte, pe toată durata programului zilei, pentru a deveni autonom și pentru a manifesta stăpânire de sine.
- I.8. Am reușit să sprijin, fiecare copil în parte, să înțeleagă importanța regulilor și respectarea lor în viața personală și în conviețuirea cu ceilalți.

II. INTERACȚIUNEA COPIL - COPIL/GRUP DE COPII

- II.1. Am proiectat, pe toată durata programului zilei, situații de învățare care să faciliteze interacțiunea copil-copil/grup de copii.
- II.2. Am reușit să observ, pe toată durata programului zilei, interacțiunile pe care le are fiecare copil din grupă cu colegii lui.
- II.3. Am reușit să sprijin, pe toată durata programului zilei, cel puțin un copil (timid/mult prea expansiv/cu probleme de adaptare/cu probleme de învățare etc.) în a interacționa eficient cu colegii lui.
- II.4. Am reușit să pregătesc, pentru ziua curentă, un mediu educațional care să favorizeze interacțiunea copil – copil/grup de copii.

III. INTERACȚIUNEA EDUCATOARE – COLEGI/ALȚI PROFESIONIȘTI/PĂRINȚI

- III.1. Am reușit să inițiez o discuție cu colegii/alți specialiști/părinții, după încheierea programului zilei, despre progresul/problemele întâmpinate pe parcursul zilei, de către (cel puțin) un copil din grupă.
- III.2. Am reușit să înregistrez și să transmit colegilor/altor specialiști/părinților, după încheierea programului zilei, date relevante, clare, punctuale privind progresul/problemele întâmpinate pe parcursul zilei, de către (cel puțin) un copil din grupă.
- III.3. Am reușit să ascult ceea ce un coleg/specialist/părinte îmi împărtășește despre un copil din grupă, la începutul sau la sfârșitul programului zilei, și să îi ofer feed-back imediat.

Fișa de observare a activității

(focalizare pe monitorizarea stimulării *bucuriei/plăcerii de a învăța* la vârstele mici)

Data:

Unitatea de învățământ:

Grupa:

Cadrul didactic asistat:

Titlul activității:

Numărul copiilor prezenți (din total înscriși):

Mediul educațional

Se vor face referiri cu privire la:

Jucării/jocuri/centre de interes aflate la îndemâna copilului, în câmpul vizual al acestuia;

Materialele expuse în sala de grupă (dacă ele au un sens pentru procesul de învățare în care este angajat copilul prin joc, dacă sunt așezate la nivelul copilului, dacă sunt vizibile și sunt realizate cu ajutorul sau în prezența copilului);

Așezarea mobilierului pe parcursul unei activități; plasarea catedrei în geografia clasei și, implicit, poziția cadrului didactic în raport cu copiii;

Materialul didactic folosit (dacă acesta încurajează și stimulează participarea copilului la activitate; dacă este relevant pentru contextul de învățare creat și pentru tipul de activitate; dacă este suficient/insuficient/în exces/lipsește).

ASPECTE POZITIVE

RECOMANDĂRI

Activitatea cadrului didactic

Se vor face referiri cu privire la:

Modul de concepere/proiectare a activității/activităților (dacă sunt clar organizate, dacă respectă standardele de proiectare eficientă etc.);

Tipul și modul de comunicare cu copiii (ex.: Cadrul didactic a vorbit mai mult decât este necesar/nu a vorbit destul/a vorbit prea repede/prea rar/prea tare/prea încet. Există un motiv real pentru acest lucru? Vocabularul folosit de cadrul didactic pe parcursul interacțiunii cu copiii a fost/nu a fost accesibil. Cadrul didactic a creat suficiente ocazii pentru a stimula dialogul între copii și pentru a-i determina să pună întrebări.);

Corectarea greșelilor de exprimare/conținut (dacă acest lucru a fost făcut de cadrul didactic/colégi/copilul însuși.);

Oferirea de feed-back copiilor (ex.: Cadrul didactic a oferit/nu a oferit feed-back pozitiv copiilor; cadrul didactic a pus/nu a pus etichete copiilor care nu au reușit să termine sarcinile/să răspundă corect/să se conformeze unor reguli etc.;

Acordarea unei libertăți în exprimare copilului (ex.: Cadrul didactic a oferit libertate copilului în exprimarea artistică, neinsistând pe coloratul în contur sau pe realizarea unor lucrări practice, artistico-plastice etc. identice).

ASPECTE POZITIVE

RECOMANDĂRI

Activitatea copiilor - Bucuria de a învăța reflectată în interacțiuni

Se vor face referiri cu privire la:

Raportul între timpul cât a vorbit cadrul didactic și timpul cât a vorbit copilul;

Câte idei /opinii proprii și-au exprimat copiii în timpul activității;

Câte/care deprinderi au fost exersate de către copii;

Reacții ale copilului, poziții ale corpului etc. care exprimă interesul copilului pentru activitate;

Exemple care arată că preșcolarii știu ce au învățat/ce vor învăța;

Exemple care arată că preșcolarii știu unde au ajuns cu explorarea, la un moment dat, pe tema care îi interesează;

Cadrul didactic îi întreabă pe copii cu privire la ceea ce vor să învețe (copiii pot să aleagă ce vor să învețe la un moment dat);

Exemple care arată că preșcolarii știu ce s-a urmărit prin activitatea în care sunt implicați/ce li se cere să aplice/demonstreze /realizeze la sfârșitul acesteia..

ASPECTE POZITIVE

RECOMANDĂRI

Managementul clasei**Se vor face referiri cu privire la:**

Cadrul didactic menține/nu menține contactul vizual cu copiii, pe toată durata activității;

Copiii lucrează bine împreună/în grup/în perechi/individual;

Cadrul didactic schimbă/nu schimbă locul copiilor, atunci când situația o impune;

Instructiunile cadrului didactic sunt/nu sunt clare;

Materialele didactice utilizate au putut fi văzute de către toți copiii;

Vocea cadrului didactic s-a auzit/nu s-a auzit clar pe tot parcursul activității;

Copiii au fost așezați în așa fel încât s-au auzit/nu s-au auzit bine unii pe alții;

Cadrul didactic a arătat că este conștient de dificultățile de învățare ale copiilor și a oferit feedback corect, fiecăruia, în funcție de nevoia și ritmul lui;

Cadrul didactic face/nu face apel la regulile stabilite împreună cu copiii pentru educarea comportamentelor pozitive;

Copiii respectă/nu respectă regulile grupei.

ASPECTE POZITIVE**RECOMANDĂRI**

Alte aspecte observate, concluzii și recomandări:

**Director/responsabilul comisiei metodice/
cadrul didactic care asistă,**
(nume, prenume, semnătură)

Cadrul didactic asistat,
(nume, prenume, semnătură)

Fișa de observare a activității

(focalizare pe monitorizarea stimulării *bucuriei/plăcerii de a învăța* la vârstele mici)

Data:

Unitatea de învățământ:

Grupa:

Cadrul didactic asistat:

Titlul activității:

Numărul copiilor prezenți (din total înscriși):

Mediul educațional		DA	NU
		<i>Jucării/jocuri/centre de interes care se află/nu se află la îndemâna copilului, în câmpul vizual al acestuia;</i>	
<i>Materialele expuse în sala de grupă au/nu au un sens pentru procesul de învățare în care este angajat copilul prin joc;</i> <i>Materialele expuse sunt/nu sunt așezate la nivelul copilului;</i> <i>Materialele expuse sunt/nu sunt vizibile;</i> <i>Materialele expuse sunt/nu sunt realizate cu ajutorul sau în prezența copilului.</i>			
<i>Mobilierul este/nu este amplasat corespunzător în geografia clasei pe parcursul activității;</i> <i>Poziția cadrului didactic în raport cu copiii este/nu este corepunzătoare.</i>			
<i>Materialul didactic folosit încurajează și stimulează sau nu participarea copilului la activitate;</i> <i>Materialul didactic folosit este/nu este relevant pentru contextul de învățare creat și pentru tipul de activitate;</i> <i>Materialul didactic folosit este/nu este suficient.</i>			

Activitatea cadrului didactic	<i>Modul de concepere/proiectare a activităților este//nu este clar clar;</i>		
	<i>Modul de concepere/proiectare a activităților respectă/nu respectă standardele de proiectare eficiente etc.</i>		
	<i>Cadrul didactic a vorbit mai mult decât este necesar/nu a vorbit destul;</i>		
	<i>Cadrul didactic a vorbit prea repede/prea rar în raport cu nevoile copiilor;</i>		
	<i>Vocabularul folosit de cadrul didactic pe parcursul interacțiunii cu copiii a fost/nu a fost accesibil;</i>		
	<i>Cadrul didactic a creat/nu a creat suficiente ocazii pentru a stimula dialogul între copii și pentru a-i determina să pună întrebări.</i>		
	<i>Corectarea greșelilor de exprimare/conținut a fost/nu a fost făcută în acord cu principiile pedagogice de bază.</i>		
<i>Cadrul didactic a oferit/nu a oferit feed-back pozitiv copiilor;</i> <i>Cadrul didactic a pus/nu a pus etichete copiilor care nu au reușit să termine sarcinile/să răspundă corect/să se conformeze unor reguli etc.</i> <i>Cadrul didactic a oferit/nu a oferit libertate copilului în exprimarea artistică.</i>			

Activitatea copiilor	<i>Raportul între timpul cât a vorbit cadrul didactic și timpul cât a vorbit copilul corespunde principiilor pedagogice de bază.</i>		
	<i>Copiii au fost/nu au fost lăsați/încurajați să își exprime idei /opinii proprii în timpul activității.</i>		
	<i>Reacțiile copiilor arată interesul/dezinteresul acestora pentru activitate.</i>		
	<i>Preșcolarii au arătat că știu/nu știu ce au învățat/ce vor învăța.</i>		

	<i>Preșcolarii știu/nu știu unde au ajuns cu explorarea, la un moment dat, pe tema care îi interesează.</i>		
	<i>Cadrul didactic îi întreabă/nu îi întreabă pe copii cu privire la ceea ce vor să învețe.</i>		
	<i>Preșcolarii știu/nu știu ce s-a urmărit prin activitatea în care sunt implicați/ce li se cere să aplice/demonstreze /realizeze la sfârșitul acesteia.</i>		

Managementul clasei	<i>Cadrul didactic menține/nu menține contactul vizual cu copiii, pe toată durata activității.</i>		
	<i>Copiii lucrează/nu lucrează bine împreună/în grup/în perechi.</i>		
	<i>Cadrul didactic schimbă/nu schimbă locul copiilor, atunci când situația o impune.</i>		
	<i>Instrucțiunile cadrului didactic sunt/nu sunt clare.</i>		
	<i>Materialele didactice utilizate au putut fi văzute/nu au fost văzute de către toți copiii.</i>		
	<i>Vocea cadrului didactic s-a auzit/nu s-a auzit clar pe tot parcursul activității.</i>		
	<i>Copiii au fost așezați în așa fel încât s-au auzit/nu s-au auzit bine unii pe alții.</i>		
	<i>Cadrul didactic a arătat că este/nu este conștient de dificultățile de învățare ale copiilor și a oferit/nu a oferit feedback corect, fiecăruia, în funcție de nevoia și ritmul lui.</i>		
	<i>Cadrul didactic face/nu face apel la regulile stabilite împreună cu copiii pentru educarea comportamentelor pozitive.</i>		
	<i>Copiii respectă/nu respectă regulile grupei.</i>		

Alte aspecte observate, concluzii și recomandări:

Inspector școlar,
(nume, prenume, semnătură)

Cadrul didactic asistat,
(nume, prenume, semnătură)

FIȘA PENTRU APRECIEREA PROGRESULUI INDIVIDUAL AL COPILULUI, ÎNAINTE DE ÎNSCRIEREA ÎN CLASA PREGĂTITOARE

Fișa de apreciere a progresului individual al copilului va fi aplicată la intrarea copilului în grădiniță și, ulterior, la finalizarea ciclului preșcolar, respectiv la finalizarea grupei mari. În acest sens, fișa nu conține concepte, reguli, legi, ci doar „rodul” activității COPILULUI și va oferi o oglindă a progresului realizat de acesta în raport cu sine, în intervalul de la intrarea până la ieșirea lui din grădiniță.

Fișa de apreciere a progresului individual are ca obiectiv evaluarea longitudinală a dezvoltării copilului și a nivelului de pregătire a acestuia pentru următoarea treaptă de învățământ. Ea constituie un instrument de lucru care punctează competențele copilului ce ar trebui să fie dobândite până la încheierea perioadei de preșcolaritate.

Educatorea urmărește pregătirea copilului pentru o integrare fără disfuncții în școală, furnizând datele necesare continuării acțiunii instructiv-educative.

Aprecierea progresului individual al copilului se bazează pe observarea unor indicatori structurați pe cele cinci domenii de dezvoltare: Dezvoltare fizică, a sănătății și igienei personale, Dezvoltare socio-emoțională, Capacități și atitudini în învățare, Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii și scrierii, Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.

Fișa a fost elaborată având la bază *Curriculumul pentru învățământul preșcolar* (OM 5233/2008), *Reperete fundamentale în învățarea și dezvoltarea copilului de la naștere la 7 ani* (OM 3850/2010), notele, notificările, adresele, precizările, scrisorile metodice pentru învățământul preșcolar, transmise anual de MEN, lucrări metodico-științifice și date obținute prin observarea directă a copilului.

În raport cu instrumentele de evaluare existente, fișa propusă are următoarele avantaje:

- oferă indicatori comportamentali preciși, măsurabili care sunt repere ale stadiului de dezvoltare la vârsta preșcolară (5-7 ani);
- rezultatul evaluării determină evitarea etichetării copilului;
- constituie un instrument de evaluare care evidențiază progresul periodic al copilului;
- permite educatoarei să monitorizeze atingerea obiectivelor, să reprojeteze obiectivele și să prioritizeze demersurile de învățare;
- reflectă activitatea de zi cu zi a copilului, descoperind lacune, dificultăți, rămăneri în urmă, ca pe baza lor să se elaboreze un program de remediere;
- reprezintă un instrument eficient prin care familia este cooptată în procesul de cunoaștere a copilului, oferindu-i posibilitatea de a-și da seama de ceea ce știe copilul, de ceea ce este capabil.

Fișă pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de înscrierea în clasa pregătitoare

Nume și prenume _____

Data nașterii _____

Educatoare _____

Data de la care frecventează grădinița _____

Data la care a finalizat grupa mare _____

Perioada pentru apreciere inițială _____

Perioada pentru apreciere finală _____

LEGENDĂ:

A – comportament atins

D – comportament în dezvoltare

NS – comportament care necesită sprijin

Data înscrisă cu culoarea roșie – apreciere inițială

Data înscrisă cu culoare albastră - apreciere finală

A. DEZVOLTAREA FIZICĂ, A SĂNĂTĂȚII ȘI IGIENEI PERSONALE

			Nivelul de atingere al indicatorului
--	--	--	---

Subdomeniul	Aspect specific	Indicatori	Nivelul de atingere al indicatorului			
			NS	D	A	
Dezvoltarea fizică	Dezvoltarea motricității grosiere	Merge cu ușurință, coordonându-și armonios mișcările.				
		Aleargă pe lângă obstacole cu ușurință.				
		Lovește, aruncă, prinde o minge de mărime medie cu oarecare precizie.				
		Participă în mod regulat la activitățile fizice (alergare, dans, jocuri sportive).				
		Ajută la realizarea de activități domestice care implică mișcare (măturat, aranjarea jucăriilor)				
	Dezvoltarea motricității fine	Se îmbracă și se dezbracă singur.				
		Își pune singur pantofii și își leagă șireturile.				
		Își piaptână sau perie părul.				
		Plasează detalii pe desen.				
		Desenează un romb după model.				
	Dezvoltarea senzorio-motorie	Recunoaște obiecte ascunse prin pipăit fără să le vadă (pipăit).				
		Execută mișcări la auzirea unor comenzi (auz).				
		Recunoaște unele mirosuri familiare (miros).				
		Recunoaște obiecte privite de la distanță/de aproape (văz).				
		Participă cu plăcere la jocurile care implică multă mișcare, contact social și reguli de joc.				
	Dezvoltarea sănătății și igienei personale	Promovarea sănătății și nutriției	Participă la pregătirea unor gustări sănătoase.			
			Cunoaște alimentele sănătoase pentru organismul uman.			
			Ajută la servirea mesei și își apreciază corect porția de mâncare.			
Recunoaște câteva feluri de mâncăruri.						
Promovarea îngrijirii și igienei personale		Se spală și se șterge singur pe mâini.				
		Își acoperă gura cu mâna când strănută sau tușește.				
		Folosește independent toaleta.				
		Folosește corect batista.				
Promovarea practicilor privind securitatea personală	Nu acceptă jucării, bomboane sau bani de la persoane adulte necunoscute.					
	Înțelege comportamentele dăunătoare organismului (fumatul, alcoolul, jocul cu chibriturile).					
	Respectă regulile de comportare pe stradă, în transportul public și în alte locuri publice.					
	Identifică persoanele care pot să-l sprijine în situații periculoase (polițist, pompier, medic).					

B. DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ

Subdomeniul	Aspect specific	Indicatori	Nivelul de atingere al indicatorului		
			NS	D	A

Dezvoltarea socială	Abilități de interacțiune cu adulții	Comunică cu ușurință cu adulții.			
		Cunoaște și folosește formule de politețe în comunicare.			
		Răspunde la întrebările puse de adulți.			
		Nu intervine întrerupând discuția adulților.			
		Cere informații sau ajutor adulților când are nevoie.			
	Abilități de interacțiune cu copii de vârstă apropiată	Stabilește din proprie inițiativă relații pozitive și de respect cu copii apropiați ca vârstă.			
		Propune și inițiază jocuri și activități care implică mai mult de un copil.			
		Sugerează noi variante de joc.			
		Cere și oferă voluntar ajutorul copiilor din jurul său când au nevoie.			
		Cooperează, face schimb de obiecte în joc.			
		Respectă regulile grupului de joc, manifestând fair-play (pierde/câștigă).			
	Acceptarea și respectarea diversității	Deosebește persoanele după diferite criterii (aspect exterior, gen, vârstă, etc.).			
		Manifestă toleranță față de alți copii care aparțin altor etnii, categorii minoritare, confesionale sau copii cu CES.			
		Observă că aceeași persoană poate avea mai multe roluri sociale (mama este mama lui, este angajată la..., este fiica bunicii lui, etc.).			
		Respectă drepturile altor persoane, copii și adulți.			
Dezvoltarea comportamentului pro-social	Se joacă sau lucrează fără să îi deranjeze pe ceilalți.				
	Respectă reguli simple de participare în activități și joc, în grupuri mici sau mai mari, în calitate de conducător sau executant.				
	Aplică independent regulile în situații noi, dar similare.				
	Își exprimă dezacordul față de comportamente incorecte.				
	Rezolvă conflicte apărute în cadrul grupului folosind strategii diverse (întâi vorbește, apoi cere ajutorul adultului).				
	Rezolvarea problemelor apărute în interacțiunea cu copiii, fără a-l implica pe adult.				
	Acceptă responsabilități, le respectă și participă la luarea unor decizii simple (mâncare, îmbrăcăminte, jucării, cărți).				
	Vorbește despre emoțiile sale (bucurie, tristețe, furie).				
	Alină membrii familiei sau prietenii care nu se simt bine (din proprie inițiativă).				
	Începe să înțeleagă situația oamenilor aflați în situații diferite (sărăcie, dezastre naturale, boală).				

Dezvoltare emoțională	Dezvoltarea conceptului de sine	Cunoaște ziua, luna, orașul și țara în care s-a născut, număr de telefon.			
		Împărtășește celorlalți informații despre sine.			
		Conștientizarea schimbărilor care se produc în sine și mediu (copilul crește, plantele au un ciclu de viață).			
		Are o imagine pozitivă despre sine.			
	Dezvoltarea autocontrolului emoțional	Își așteaptă rândul.			
		Își controlează exprimarea sentimentelor (mai ales a celor negative - furia).			
		Își exprimă propriile trăiri fără să se certe.			
		Își modifică expresia și comportamentul în funcție de context.			
	Dezvoltarea expresivității emoționale	Își exprimă emoțiile prin joc și activități artistice.			
		Reacționează adecvat emoțional la situații variate.			
		Verbalizează frustrarea adoptând o mimică adecvată sensului mesajului.			
		Asociază emoțiile cu cuvinte și expresii faciale.			

C. CAPACITĂȚI ȘI ATITUDINI ÎN ÎNVĂȚARE

Subdomeniul	Aspect specific	Indicatori	Nivelul de atingere al indicatorului		
			NS	D	A
Curiozitate și interes	Manifestarea curiozității și a interesului față de mediul înconjurător	Formulează întrebări referitoare la schimbările petrecute în mediul înconjurător.			
		Caută noi informații legate de domeniile care îl interesează.			
		Descoperă noi informații și le împărtășește celorlalți.			
Inițiativă	Inițiativă în interacțiuni și activități.	Alege și desfășoară activități, jocuri care concordă cu interesele lui.			
		Inițiază jocuri și activități în vederea punerii acestora în practică.			
Persistență	Realizarea unei sarcini, chiar dacă întâmpină dificultăți	Se concentrează la o activitate 20 de minute, fără supervizare.			
		Planifică o activitate din 3 - 4 pași.			
		Realizează o sarcină și revine asupra ei în intervale diferite de timp chiar dacă are dificultăți, este întrerupt/ă sau are anumite nemulțumiri.			
Creativitate	Manifestarea creativității în	Schimbă conținutul unor povești cunoscute și introduce personaje create de el.			

	activitățile zilnice.	Schimbă întregul fir al poveștii.			
		Inventează jocuri și activități noi.			
		Utilizează/combină materiale în realizarea unor produse noi.			

D. DEZVOLTAREA LIMBAJULUI, A COMUNICĂRII ȘI PREMISELE CITIRII ȘI SCRIERII

Subdomeniul	Aspect specific	Indicatori	Nivelul de atingere al indicatorului				
			NS	D	A		
Dezvoltarea limbajului și a comunicării	Dezvoltarea capacității de ascultare și înțelegere (comunicare receptivă)	Ascultă cu plăcere povești citite sau înregistrate (casetă audio, CD a căror durată este mai mare de 20 de minute.					
		Identifică mai multe idei principale dintr-un material verbal.					
		Răspunde la întrebările referitoare la o poveste, demonstrând că a înțeles conținutul.					
		Își exprimă gânduri, idei cu privire la textul audiat, participând activ la discuțiile grupului.					
		Povestește un eveniment sau o poveste cunoscută respectând succesiunea evenimentelor (cu sau fără suport intuitiv).					
		Solicită explicații cu privire la cuvintele necunoscute.					
		Utilizează dialoguri în jocurile simbolice.					
	Dezvoltarea capacității de vorbire și comunicare (comunicare expresivă)	Inițiază o conversație cu colegii sau adulții.					
		Utilizează vorbirea dialogată (intonatie, nuanțarea vocii, expresii ritmate și rimate, ritm, pauză în concordanță cu mesajul transmis).					
		Exprimă o idee prin mai multe modalități (limbaj verbal, mimico-gestual, simboluri).					
		Utilizează în vorbire acordul de gen, număr, persoană, timp.					
		Folosește corect adverbul de timp („azi, mâine, ieri”).					
		Folosește verbe la modul optativ („aș putea”, „aș vrea”).					
		Construiește propoziții în secvențe logice.					
		Denumeste obiecte care nu se află în câmpul vizual, folosind cuvinte adecvate.					
		Înțelege și utilizează în vorbire sinonime, antonime, omonime.					
		Utilizează în vorbire propoziții dezvoltate și fraze, folosind cuvinte noi, creații verbale, fantezii.					
		Premisele citirii și scrierii	Participarea în experiențe cu cartea; cunoașterea și aprecierea cărții	Înțelege ce este titlul și autorul unei cărți.			
				Este interesat de cărți și știe cum să le utilizeze și să le păstreze.			
				Povestește colegilor fragmente, idei din conținutul cărților.			

		Este interesat de citit.			
		Răsfoiește cartea și încearcă să citească independent.			
		Citește cuvinte cunoscute etichetate în sala de grupă.			
		Cere să împrumute cărți sau aduce cărți de acasă în colectivitate.			
		Diferențiază un text în proză de unul în versuri.			
Dezvoltarea capacității de discriminare fonetică; asocierea sunet – literă		Recunoaște și numește sunetul inițial și final al unui cuvânt fără ajutor.			
		Desparte cuvântul în silabe cu ajutor.			
		Articulează anumite sunete, toate vocalele și majoritatea consoanelor.			
		Identifică literele cuprinse în propriul nume cu sunetele specifice.			
		Asociază sunetul cu litera corespunzătoare și cu forma ei scrisă (literă mare/mică de tipar).			
		Leagă cuvântul de imagine (oral).			
		Crează rime ale cuvintelor familiare în jocuri, cântece, poezii.			
Conștientizarea mesajului scris/vorbit		Folosește o varietate de materiale tipărite (cărți, reviste, ziare, rețete, prospecte, cutii de jucării, cutii de alimente).			
		Înțelege rolul tipăriturii.			
		Conștientizează faptul că un mesaj se scrie/citește de la stânga spre dreapta, de sus în jos.			
		Conștientizează faptul că limbajul rostit poate fi scris și apoi se poate tipări.			
		Recunoaște semne/simboluri din mediul ambiant.			
		Identifică mesaje scrise în mediul familiei sau în sala de grupă.			
		Citește numele propriu și al altor colegi.			
Însușirea deprinderilor de scris; folosirea scrisului pentru transmiterea unui mesaj		Adoptă o ținută corectă a corpului, a mâinii și instrumentului de scris.			
		Își ajustează poziția foii, hârtiei folosite și experimentează scrisul cu o varietate de instrumente de scris (creioane, pensule, computere).			
		Respectă spațiul, mărimea, ordinea literelor.			
		Scrive/copiază cuvinte familiare (ex.: numele propriu, mama, tata etc.).			
		Contribuie la scrieri colective (albume, jurnale, dicționare).			

E. DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI CUNOAȘTEREA LUMII

				Nivelul de atingere al indicatorului
--	--	--	--	---

Subdomeniul	Aspect specific	Indicatori	NS	D	A
Dezvoltarea gândirii logice și rezolvarea de probleme	Conștientizarea relației cauză-efect.	Identifică obiecte care au efect asupra altor obiecte (dacă pun zahăr în apă, se topește).			
		Explică anumite schimbări ale fenomenelor (dacă e înnorat, atunci s-ar putea să plouă).			
		Oferă explicații pentru anumite evenimente care s-au petrecut.			
		Realizează experimente pentru a descoperi relația cauză-efect.			
	Observă și compară acțiuni și evenimente.	Observă pe o perioadă dată un anumit proces (dezvoltarea unei plante. ș.a.).			
		Observă modificările apărute în viața omului, plantelor, animalelor în funcție de anotimp.			
		Describe evenimente utilizând cuvinte ce indică o comparație.			
		Compară evenimente cu ajutorul adultului.			
		Compară evenimente și personaje din povești.			
	Utilizarea experiențelor trecute pentru a construi noi experiențe.	Utilizează informația dobândită în vederea aplicării acesteia într-un alt context (construiește din cuburi un castel, așa cum l-a văzut într-o carte cu povești).			
	Capacitatea de a găsi răspunsuri/soluții la întrebări, situații, probleme și provocări.	Explorează și lucrează în grup pentru soluționarea unei probleme/situații.			
		Caută sprijin la alți copii sau adulți pentru rezolvarea de probleme.			
	Cunoștințe și deprinderi elementare matematice, cunoașterea și înțelegerea lumii	Reprezentări elementare matematice (numere, reprezentări numerice, operații, concepte de spațiu, forme geometrice, înțelegerea modelelor, măsurare)	Recunoaște, numește și scrie cifrele în limitele 1-10.		
Numără cu ușurință din memorie până la 10.					
Numără 10 obiecte prin corespondență 1 la 1.					
Face estimări ale cantității utilizând numerele.					
Utilizează jucării manipulative matematice, obiecte cu cifre, jocuri cu cifre și monezi în activitățile zilnice.					
Estimează mărimi, lungimi, greutateți utilizând instrumente de măsurare.					
Cunoaște ordinea numerelor în șirul 1-10.					
Utilizează numere și operații simple.					
Identifică și numește diferite forme geometrice: cerc, pătrat triunghi, dreptunghi.					
Recunoaște forme geometrice în obiectele din mediul înconjurător.					
Grupează obiectele după un criteriu dat.					
Relaționează „astăzi”, „măine”, „ieri” cu zilele săptămânii.					
Cunoașterea și înțelegerea lumii		Caută informații despre mediu din diferite surse.			

(lumea vie, Pământul, spațiul, metode științifice)	Folosește simțurile și o varietate de instrumente și aparate simple de investigație (lupă, magneti, microscop).			
	Observă faptul că plantele cresc, înfloresc, își schimbă înfățișarea.			
	Sesizează existența ființelor vii și nevii din mediu.			
	Cunoaște și folosește corect ca unități de timp momentele zilei, zilele săptămânii.			
	Numește și anotimpurile în succesiune.			
	Describe timpul probabil și ilustrează o anumită stare a vremii (utilizează semne convenționale pentru: ape, ploaie, soare etc.).			
	Describe importanța apei, aerului pentru viață și a modalităților de protecție pentru a evita poluarea lor.			
	Participă la asigurarea unui mediu mai sănătos.			

Concluzii / Comentarii:

.....

.....

.....

.....

.....

Aprecieri inițială
Întocmit
 Educatoare,

Aprecieri finală
Întocmit
 Educatoare,

Avizat
 Director,

Avizat
 Director,

Am luat cunoștință
 Părinte,

Am luat cunoștință
 Părinte,

Bibliografie:

- Barnett. S.W. (2010). *Benefits and costs of quality pre-school education: evidence based-policy to improve returns*. OECD Working Paper.
- Bennett. J. (2008). *Benchmarks for early childhood services in OECD countries*, Innocenti Working Paper
- Bârzea C., (coord.), Panduru F., Jigău M., Istrate G., Radu G., Topliceanu M., Enișor C., Herțeliu C. (2004). *Sistemul Național de Indicatori pentru Educație - manual de utilizare*, Ministerul Educației și Cercetării
- Botiș, A., L. Mihalca. (2009). *Curriculum pentru învățământul preșcolar. Prezentare și explicitări*, București: Editura DPH
- Dumincă, G., Ivasiuc, A. (2010). *O școală pentru toți? Accesul copiilor romi la o educație de calitate. Raport de cercetare*. București: Ed. Vanemonde
- Ionescu, Mihaela (coord.). (2010). *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, București: Ed. Vanemonde
- Mihăilescu, I. (coord.). (2000). *Un deceniu de tranziție. Situația copilului și a familiei în România*, UNICEF, București
- Panduru F., Molnar M., (2001). *Familia și copilul în România*, UNICEF, INS, ANPCA, București
- Surdu, L. (coord.) (2011). *Participare, absenteism școlar și experiența discriminării în cazul romilor din România*. Romani Criss, Bucuresti: Ed. Vanemonde
- Petrovai, Domnica., Iliescu, Martha. (2011). *Ghid pentru dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copiilor în vârstă de 3-10 ani*, Fundația Copiii Noștri, București
- Stanciu, I. Gh. (1995). *Școala și doctrinele pedagogice în secolul XX*, ediția a doua, revizuită. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A
- Tomșa, Gh., Oprescu, N. (2007). *Bazele teoretice ale psihopedagogiei preșcolare*, București: Ed. V&I Integral
- Vlăsceanu. L. (coord.). (2002). *Schimbare și continuitate în reforma curriculară în învățământul obligatoriu. Studiu de impact*, Iași: Editura Polirom
- Vlăsceanu. L. (coord.). (2001). *Școala la răscruce*, Ministerul Educației și Cercetării, Centrul EDUCAȚIA 2000+
- Vrăsmaș, T. (coord.). (2010). *Incluziunea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale. Aspirații și realități*. București: Ed. Vanemonde
- Vrăsmaș, E. și Vrăsmaș, T. (coord.), (2012). *Educația incluzivă în grădiniță: dimensiuni, provocări și soluții*, Editura ALPHA MDN: Buzău

*** (2002). *Participarea școlară a copiilor rromi: probleme, soluții, actori*. Ministerul Educației și Cercetării, Institutul de Științe ale Educației, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, UNICEF, București

*** (2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011). *Sistemul educațional din România – date sintetice*, Institutul Național de Statistică

*** (2006). Comunicare a Comisiei: *Eficacitatea și echitatea în cadrul sistemelor europene de educație și formare*

*** (2007). *România educației, România cercetării*. Raport al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza și Elaborarea Politicilor din Domeniile Educației și Cercetării, București.

*** (2007). *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani - Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar*. UNICEF, Centrul Parteneriat pentru Egalitate, București

*** (2008). *Cartea Albă, 2008*. Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului

*** (2009). Concluziile Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale

*** (2010). *The Nature of Learning. Using research to inspire practice*, CERI, OECD

*** (2010). Comunicarea Comisiei: *O agendă pentru noi competențe și locuri de muncă: o contribuție europeană la ocuparea integrală a forței de muncă*

*** (2012). *Analiza situației copiilor aflați în afara sistemului de educație în România*, UNESCO, UNICEF, București

*** (2013). *Barcelona Objectives. The development of childcare facilities for young children in Europe with a view to sustainable and inclusive growth*, European Commission